

Journal of Social Sciences of Mus Alparslan University

anemonDerginin ana sayfası: <http://dergipark.gov.tr/anemon>**Araştırma Makalesi • Research Article****Awareness Levels of Students Studying at the Faculty of Sports Sciences Regarding the Effect of Sports Activities on Individuals with Disabilities**

Canan Sayın Temur*

Abstract: This study aimed to determine the awareness levels of students studying at the faculty of sports sciences regarding the impact of sports activities on individuals with disabilities. This study was found appropriate by the decision of Ankara Yıldırım Beyazıt University Health Sciences Ethics Committee dated July 1, 2024 and numbered 06-768. The data was collected with a personal information form and a questionnaire containing the awareness scale for the sports activities of individuals with mental disabilities from a total of 200 students, including 118 females and 82 males, studying at Ankara Yıldırım Beyazıt University. In the analysis of the data, frequency and percentage analyses were used to present the descriptive characteristics of the students participating in the research, and mean and standard deviation statistics were employed to analyze the scale. Kurtosis and Skewness values were examined to find out whether the research variables showed a normal distribution. Independent groups t-test, one-way analysis of variance (ANOVA), the differences between participants' scale scores according to their descriptive characteristics. The findings obtained at the end of the study showed that the total ASTESMDI score of female participants was statistically significantly higher than that of males ($p < .05$). When the ASTESMDI scores of the participants were examined according to age, department, active engagement in sports, having an acquaintance with someone with disabilities, and doing sports with individuals with disabilities, no statistically significant difference was detected ($p > .05$). In conclusion, participants had high levels of awareness based on their mean ASTESMDI total score.

Keywords: Individuals with Disabilities, Awareness, Sport

Spor Bilimleri Fakültesinde Okuyan Öğrencilerin Spor Faaliyetlerinin Engelli Bireyler Üzerindeki Etkisine İlişkin Farkındalık Düzeyleri

Öz: Bu çalışmada spor bilimleri fakültesinde okuyan öğrencilerin spor faaliyetlerinin engelli bireyler üzerindeki etkisine ilişkin farkındalık düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. İlgili çalışmada 01.07.2024 tarih ve 06-768 sayılı Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Etik Kurulundan gerekli izinler alınmıştır. Veriler, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi'nde okuyan 118'i kadın, 82'si erkek toplam 200 öğrenciye kişisel bilgi formu ve zihinsel engelli bireylerin sportif etkinliklerine yönelik farkındalık ölçeğini içeren anket formu ile toplandı. Verilerin analizinde araştırmaya katılan öğrencilerin tanımlayıcı özelliklerinin belirlenmesinde frekans ve yüzde analizlerinden, ölçeğin incelenmesinde ortalama ve standart sapma istatistiklerinden faydalanıldı. Araştırma değişkenlerinin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek üzere Kurtosis (Basıklık) ve Skewness (Çarpıklık) değerleri incelendi. Bireylerin tanımlayıcı özelliklerine göre ölçek düzeylerindeki farklılaşmaların incelenmesinde bağımsız gruplar t-testi, tek yönlü varyans analizi (Anova) analizlerinden

Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği, Spor Yöneticiliği. ORCID: 0000-0003-0583-8083 canansayintemur@aybu.edu.tr

Cite as/ Atıf: Sayın Temur, C. (2025). Awareness levels of students studying at the faculty of sports sciences regarding the effect of sports activities on individuals with disabilities. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 74-91. <http://dx.doi.org/10.18506/anemon.1525338>

Received/Geliş: 31 Jul/Temmuz 2024

Accepted/Kabul: 30 Dec/Aralık 2024

Published/Yayın: 30 Apr/Nisan 2025

e-ISSN: 2149-4622. © 2013-2025 Muş Alparslan Üniversitesi. TÜBİTAK ULAKBİM DergiPark ev sahipliğinde.

faaydalanıldı. Çalışmanın sonunda elde edilen bulgulara göre, kadın katılımcıların toplam ZEBSEYFÖ puanı erkeklere göre istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksektir ($p<.05$). Katılımcıların ZEBSEYFÖ puanları yaş, okuduğu bölüm, aktif spor yapma, engelli tanıdığı olma, engelli bireylerle spor yapma durumuna göre incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmadı ($p>.05$). Sonuç olarak, katılımcıların toplam ZEBSEYFÖ puan ortalaması esas alındığında farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Engelli Bireyler, Farkındalık, Spor

Introduction

The concept of disability is defined as “any congenital or developmental condition of the body causing limitations in some periods of life due to the loss of several mental, psychological, sensory, or social abilities” (Ulutaşdemir, 2007). It is estimated that approximately 15% of the global population consists of individuals with disabilities and there are approximately one billion people with disabilities worldwide (WHO, 2021). In many countries, including the United Nations, the status of disability has an important place in the education and health agenda (Frontera, 2014).

The participation of individuals with disabilities in sports activities is very important in terms of many factors (Çil & İlhan, 2023). In the literature, the participation of these individuals in sports activities has been associated with many positive outcomes, such as increased movement, improved sleep quality, decreased stress factors, socialization, increased healthy lifestyle behaviors, and the discovery of talents (Çil & İlhan, 2023; Yetim, 2014). Sport is also a frequently utilized treatment tool for individuals with disabilities with its educational and rehabilitative role. In this respect, sports activities play a critical role in gaining social experience by socializing and increasing individuals’ expressive power by supporting their development in their natural environment (Çil & İlhan, 2023). Physical education and sports teachers are the most important components that will take part in the education and rehabilitation process of individuals with disabilities through sports activities and integrate them into society (İlhan & Arman, 2024).

The positive relationship between the sportsperson and the trainer in sports activities is an important factor that will increase the individual's performance and development (Altıntaş et al., 2012). At this point, individuals need sports trainers who will plan and perform their work with awareness of this situation (Bühlmayer et al., 2017). Awareness is the process in which an individual shows sensitivity to a subject after finding out and assimilating it (İlhan & Esentürk, 2014). The most important factors affecting the level of awareness about the effect of sports on individuals with disabilities are patience, understanding, devotion, trust, empathy, and sense of responsibility (İlhan & Esentürk, 2014; Jowett & Cockerill, 2002).

Coaches who prepare individuals with disabilities for the Olympics and work hard for a long time have a great responsibility in terms of education and communication (Special Olympics Türkiye, 2017). When coaches work with high awareness, they receive positive feedback in return, which leads them to perform their professions more devotedly (İlhan & Arman, 2024). At the same time, the education of students with disabilities in regular schools has been rapidly spreading worldwide, including Turkey, in recent years (Schwab, 2020; Tekin-Iftar et al., 2021). With this change in the education system, physical education teachers, like all other teachers, face this new responsibility. At this point, it is very important to investigate the effective variables to raise awareness and provide the greatest possible support for individuals with disabilities (İlhan & Arman, 2024). The value of sport for individuals with disabilities and its positive contribution to their development have been mentioned in the literature (Aitchison et al., 2022; Çevik & Kabasakal, 2013; Dinç, 2024; Reppermund and Trollor, 2016). Sports trainers have always been of great importance in the participation and encouragement of individuals with disabilities in sports activities. In this context, this study was conducted to investigate the awareness levels of students studying at the faculty of sports sciences, who are prospective sports trainers, regarding the effects of sports activities on individuals with disabilities, and the factors affecting these levels.

Objective

This study aims to examine the awareness levels of students studying at the faculty of sports sciences—who are prospective sports educators—regarding the impact of sports activities on individuals with disabilities, as well as the factors influencing this awareness, within the context of the critical role of sports educators in facilitating and encouraging the participation of individuals with disabilities in sports activities.

Method

The research model, the population and sample of the research, data collection tools, and analyses used in the research are given under this heading. This study was found appropriate by the decision of Ankara Yıldırım Beyazıt University Health Sciences Ethics Committee dated July 1, 2024 and numbered 06-768.

A correlational research design was employed as the research model. Correlational studies include a larger sample group than other studies, using different methods and aiming to describe individuals' opinions (Büyüköztürk et al., 2024).

The population of the study consisted of students studying at Ankara Yıldırım Beyazıt University, Faculty of Sports Sciences, in the 2023-2024 academic year. The sample group included 200 students who volunteered to participate in the research. Of these students, 118 (%59.0) were female and 82 (%41.0) were male. The age distribution was 90 (%45.0) students in the ≤ 20 -year-olds group, 90 (%45.0) in the 21-23 age group, and 20 (%10.0) in the ≥ 23 -year-olds group. The distribution according to departments was as follows: 31 (%15.5) from the exercise and sports sciences department, 88 (%44.0) from the sports coaching department, and 81 (%40.5) from the sport management department. The responses of the students to the question of whether they were actively engaged in sports were 133 (%66.5) "Yes" and 67 (%33.5) "No." The responses of the students to the question of whether they had an acquaintance with someone with disabilities were 127 (63.5%) "Yes" and 73 (36.5%) "No." Of the students, 73 (36.5%) responded "Yes" and 127 (63.5%) "No" to the question of whether they had an experience with doing sports with individuals who had disabilities. (Table 1).

Table 1. Data about the Demographic Variables of Individuals Participating in the Research (N=200)

Groups	Frequency(n)	Percentage (%)
Gender		
Female	118	59.0
Male	82	41.0
Age		
≤ 20	90	45.0
21-23	90	45.0
≥ 23	20	10.0
Department		
Exercise and sports sciences	31	15.5
Sports coaching	88	44.0
Sport management	81	40.5
Status of doing sports actively		
Yes	133	66.5
No	67	33.5
Status of having an acquaintance with someone with disabilities		
Yes	127	63.5
No	73	36.5
Status of doing sports with individuals with disabilities		
Yes	73	36.5
No	127	63.5

As seen in Table 1, the gender distribution of the individuals participating in the study was 118 (59.0%) females and 82 (41.0%) males. In terms of age, 90 (45.0%) were aged ≤ 20 years, 90 (45.0%) were in the 21-23 age range, and 20 (10.0%) were aged ≥ 23 . When the departments of the individuals participating in the study were examined, 31 (15.5%) were from the exercise and sports sciences department, 88 (44.0%) were from the sports coaching department, and 81 (40.5%) were from the sport management department. Of the participants, 133 (66.5%) were actively engaged in sports, 127 (63.5%) had an acquaintance with someone who had disabilities, and 73 (36.5%) stated that they did sports with someone with disabilities.

We used a two sectioned data collection form. The first section included a personal information form, which the researchers prepared. It had six questions about demographic characteristics. The second section included the “Awareness Scale Toward the Effects of Sports on Mentally Disabled Individuals (ASTESMDI)” developed by İlhan and Esentürk (2014). This is a five-point Likert-type scale and consists of 32 items. The evaluation options for positive statements are “strongly agree,” “agree,” “undecided,” “disagree,” and “strongly disagree,” which are scored as 5, 4, 3, 2, and 1, respectively. Negative statements are reverse-scored as 1, 2, 3, 4, and 5. The validity of the measurement tool was tested using content, face, and construct validity. The results of the construct validity analysis indicated that the scale consisted of 32 items and a single dimension. The single dimension explained 75.083% of the variance. Cronbach’s alpha reliability coefficient for the total scale was 0.989. Confirmatory factor analysis was performed within the scope of the validity study of the scale, and the structure revealed by exploratory factor analysis was confirmed. When the validity and reliability results of the scale were examined, it was concluded that the scale with a single-factor structure was acceptable and reliable. In addition, reliability (α) coefficients were recalculated in the current study, and Cronbach’s alpha reliability coefficient was found to be $\alpha = .982$ for the total scale.

The data from the study were analyzed using IBM SPSS Statistics for Windows, Version 22.0 (SPSS Inc., Chicago, IL, USA). Descriptive statistics, including frequency and percentage analyses, were used to present the characteristics and mean scores of the participating students. Standard deviation was used to assess scale scores, while kurtosis and skewness values were examined to check for normal distribution of the research variables (Table 2).

This methodological approach ensures a comprehensive examination of the research variables, providing reliable and valid results regarding the awareness levels of prospective sports trainers on the impact of sports activities on individuals with disabilities.

Table 2. Normal Distribution

	Kurtosis	Skewness
ASTESMDI Total	1.150	-0.946

According to the literature, kurtosis and skewness values within the range of +1.5 to -1.5 (Tabachnick & Fidell, 2013) or +2.0 to -2.0 (George & Mallery, 2010) are considered indicative of a normal distribution. It was found that the variables conformed to a normal distribution. Consequently, parametric methods were applied to analyze the data. The differences in scale scores based on the descriptive characteristics of the study participants were examined using independent groups t-tests, one-way analysis of variance (ANOVA).

Findings

The findings of this study, which was conducted to examine the awareness levels of students studying at the faculty of sports sciences about the effects of sports activities on individuals with disabilities, are presented in this section.

The arithmetic mean, standard deviation, and minimum-maximum levels about the ASTESMDI scores of the individuals participating in the study are given in Table 3.

Table 3. Mean ASTESMDI Scores

	N	Mean	Sd	Min.	Max.	Kurtosis	Skewness	Alpha
ASTESMDI Total	200	133.195	19.869	44.000	160.000	1.150	-0.946	0.943

As seen in Table 3, the mean score of the individuals participating in the study on the total ASTESMDI was 133.195 ± 19.869 (min. = 44; max. = 160).

The variance in the ASTESMDI total scores of the individuals participating in the study according to their descriptive characteristics is given in Table 4.

Table 4. The variance in the ASTESMDI total scores according to descriptive characteristics

Descriptive characteristics	n	ASTESMDI Total
Gender		Mean $\pm$ SD
Female	118	136.102 $\pm$ 20.291
Male	82	129.012 $\pm$ 18.579
t=		2.515
p=		0.013
Age		Mean $\pm$ SD
≤ 20	90	133.878 $\pm$ 18.298
21-23	90	132.289 $\pm$ 21.797
≥ 23	20	134.200 $\pm$ 18.272
F=		0.171
p=		0.843
Department		Mean $\pm$ SD
Exercise and sports sciences	31	137.161 $\pm$ 12.954
Sports coaching	88	132.159 $\pm$ 21.830
Sport management	81	132.803 $\pm$ 19.835
F=		0.751
p=		0.473
Status of doing sports actively		Mean $\pm$ SD
Yes	133	132.556 $\pm$ 20.027
No	67	134.463 $\pm$ 19.640
t=		-0.639
p=		0.523
Status of having an acquaintance with someone with disabilities		Mean $\pm$ SD
Yes	127	131.937 $\pm$ 19.323
No	73	135.384 $\pm$ 20.739
t=		-1.182
p=		0.239
Status of doing sports with individuals with disabilities		Mean $\pm$ SD
Yes	73	132.959 $\pm$ 19.187
No	127	133.331 $\pm$ 20.325
t=		-0.127
p=		0.899

F: ANOVA Test; t: Independent Groups T-Test; $p < 0,05$

The total ASTESMDI scores of the individuals participating in the study showed a significant difference according to gender ($t(198)=2.515$; $p=0.013 < 0.05$). The scores of females ($\bar{x}=136.102$) were higher than those of males ($\bar{x}=129.012$).

The analysis of the total ASTESMDI scores did not yield a significant difference according to age, department, status of active engagement in sports, status of having an acquaintance with someone with disabilities, and status of doing sports with individuals with disabilities ($p > .05$) (Table 4).

Discussion

This section presents the interpretations of the findings obtained in this study, which was carried out to determine the awareness levels of students studying at the faculty of sports sciences regarding the effects of sports activities on individuals with disabilities, accompanied by the relevant literature.

When the gender variable of the students was examined according to the findings in the study, it was concluded that contrary to some studies in the literature, there was a significant difference between the total ASTESMDI score of female students and male students and that female students had higher scores ($p<0.05$) (Atasoy & Pekel, 2022; Kırmoğlu et al., 2017; Turhal et al., 2022). This result of the study was similar to that of the study by Kırmoğlu et al. in 2016 conducted to measure the awareness of physical education and sports teacher candidates (Kırmoğlu et al., 2016). Similarly, it was consistent with the result of the study conducted by Altınışık et al. in 2021 to measure the awareness levels of prospective sports managers. Gender is a significant factor in the attitudes and awareness of individuals (Yılmaz et al., 2024). This can be explained by the fact that women have more positive attitudes than men, are protective and caring, have maternal instincts, and have higher awareness about social role expectations.

When the age group of the individuals participating in the study was examined, it was determined that the awareness levels of all age groups were similar to each other ($p>0.05$). This finding was consistent with some studies in the literature, which were conducted by Çar et al. in 2019, Mergan in 2022, and Yıldırım and Yüksel in 2022 with different study groups on the awareness levels about the effect of participation in sports activities by individuals with disabilities. The result obtained can be explained by the fact that the age groups were close to each other and the educational awareness levels of the students studying in the faculty were similar.

When the awareness levels of the students were examined according to their departments, it was concluded that the awareness levels of the students from all of the departments were similar to each other ($p>0.05$). Consistent with this study, in the study conducted by Yılmaz et al. in 2024, in which they examined the awareness and attitudes of teacher candidates toward the effect of sports on individuals with disabilities, it was reported that students' departments did not cause a significant difference. The fact that the basic education of the students in the faculty was the same and that they were all prospective educators may explain this result. There were some other studies in the literature that supported this situation (Çiriş & Uyar, 2023; Dursun et al., 2019; Karataş, 2020).

Another finding obtained at the end of the study was that the individuals' active engagement in sports did not affect their awareness levels ($p>.05$). Contrary to this result, Atasoy and Pekel (2021) reported that parents who were interested in sports had higher awareness levels. Similarly, in a study with teachers, Keleş et al. (2021) reported that the awareness levels of teachers who were actively involved in sports were significantly higher. There were also findings in the literature similar to the results of the present study (Çar et al., 2019; Kemeç et al., 2018; Polatcanlı, 2016; Yıldırım & Yüksel, 2022).

At the end of the study, it was determined that having an acquaintance with someone with disabilities did not affect awareness levels ($p>.05$). It can be thought that today, the awareness levels of all individuals have been raised with the increase in aid campaigns, public service announcements, and social media interactions aimed at individuals with disabilities and individuals' education levels. There were some studies in the literature that supported this result (Atasoy & Pekel, 2021; Dursun et al., 2019; Kemeç et al., 2018; Kırmoğlu et al., 2016).

The last finding obtained in the study was that experience with doing sports with individuals who had disabilities did not have a significant effect on awareness ($p>.05$). Contrary to this finding, in the study conducted by Gülünay et al. in 2019, it was reported that those who did sports with individuals with disabilities had higher scores. In another study conducted by Özcan and Özer 2018, it was determined that participants who worked with individuals with disabilities got higher scores. This

situation could suggest that individuals participating in the study had high levels of sensitivity even if they did not have experience in doing sports with individuals with disabilities.

Conclusion

The objective of this study was to ascertain the extent of awareness among students in faculties of sports sciences regarding the impact of sports activities on individuals with disabilities. The findings revealed that the participants exhibited comparable distributions with regard to gender, age group, field of study, involvement in active sports, familiarity with disabilities, and engagement in sports activities with individuals with disabilities ($p > .05$). The findings indicated that a high total ASTESMDI score among participants was associated with a higher level of awareness regarding the role of sports activities in the lives of individuals with disabilities ($x=133.195$). Additionally, female participants exhibited significantly heightened awareness levels in comparison to their male counterparts ($p < .05$). Nevertheless, no significant differences were observed in awareness levels based on age, department of study, engagement in active sports, having an acquaintance with a disability, or participation in sports activities with individuals with disabilities ($p > .05$).

Recommendations

This study makes a contribution to the existing literature on the subject of awareness levels among students of sports sciences with regard to the impact of sports activities on individuals with disabilities. The finding that female participants exhibited higher awareness levels than their male counterparts lends support to discussions on the relationship between gender and empathy. Furthermore, the absence of notable discrepancies in awareness levels across variables such as age and prior experience with sports indicates that the growth of awareness may be more closely associated with educational opportunities and social environments. This reinforces the necessity for the integration of awareness-raising initiatives into the curriculum of sports sciences faculties.

The study underscores the necessity for the expansion of awareness-raising activities and projects concentrated on individuals with disabilities within faculties of sports sciences. In light of the role that sports activities play in the social integration of individuals with disabilities, it is imperative to encourage students to engage more consciously in this area. It is noteworthy that the higher awareness levels observed among female students could be leveraged by having them lead projects that serve as role models for others. The incorporation of practical courses into educational programmes that facilitate more interaction with individuals with disabilities could prove an effective strategy for enhancing awareness levels.

Disclosure Statements

1. Declaration of the contribution of the researchers: Canan Sayın Temur was responsible for conceptualizing, conducting the research and writing the manuscript.

2. Conflict of interest: There is no conflict of interest.

3. Ethics Report: This study was conducted in accordance with the Principles of the Declaration of Helsinki and was approved by the Ankara Yıldırım Beyazıt University, Health Sciences Ethics Committee (Decision number: 06-768 and date: 01.07.2024).

4. Research Model: This study employed a correlational research design, which is widely used to examine relationships between variables within a larger sample group compared to other research models (Büyükoztürk et al., 2024). Correlational studies aim to describe individuals' opinions using various data collection methods. A two-sectioned data collection form was utilized in this study. The

first section comprised a personal information form prepared by the researchers, which included six demographic questions. The second section contained the Awareness Scale Toward the Effects of Sports on Mentally Disabled Individuals (ASTESMDI), developed by İlhan and Esentürk (2014). This five-point Likert-type scale consists of 32 items, with response options ranging from “strongly agree” (5) to “strongly disagree” (1) for positive statements, while negative statements were reverse-scored.

The validity of the measurement tool was assessed through content, face, and construct validity. The construct validity analysis confirmed that the scale had a single-factor structure explaining 75.083% of the variance. Reliability analyses demonstrated high internal consistency, with a Cronbach’s alpha reliability coefficient of 0.989. Confirmatory factor analysis verified the factor structure identified by exploratory factor analysis. In the present study, the reliability coefficient was recalculated, yielding $\alpha = .982$, further confirming the scale’s reliability.

The collected data were analyzed using IBM SPSS Statistics for Windows, Version 22.0 (SPSS Inc., Chicago, IL, USA). Descriptive statistics, including frequency and percentage analyses, were used to summarize the characteristics and mean scores of participants. Standard deviation was employed to assess scale scores, while kurtosis and skewness values were examined to determine the normality of the data distribution.

This methodological approach ensures a comprehensive examination of the research variables, providing reliable and valid results regarding the awareness levels of prospective sports trainers on the impact of sports activities on individuals with disabilities..

TÜRKÇE SÜRÜM

Giriş

Engellilik kavramı, “doğuştan veya sonradan gelişebilen zihinsel, psikolojik, duyuşsal veya sosyal yeteneklerinin bir kısmını kaybettiği için yaşamlarının bazı dönemlerinde kısıtlılık yaşama durumu” olarak tanımlanmaktadır (Ulutaşdemir, 2007). Küresel olarak nüfusun yaklaşık %15’inin engelli bireylerden oluştuğu ve dünya genelinde yaklaşık bir milyar engelli insanın olduğu tahmin edilmektedir (WHO, 2021). Birleşmiş Milletler dahil olmak üzere birçok ülkede, engelli olma durumu eğitim ve sağlık gündeminde önemli bir yer tutmaktadır (Frontera, 2014).

Engelli bireylerin spor faaliyetlerine katılımı birçok faktör açısından çok önemlidir (Çil & İlhan, 2023). Literatürde, bu bireylerin spor faaliyetlerine katılımı, hareket artışı, uyku kalitesinin iyileşmesi, stres faktörlerinin azalması, sosyalleşme, sağlıklı yaşam davranışlarının artması ve yeteneklerin keşfi gibi birçok olumlu sonuçla ilişkilendirilmiştir (Çil & İlhan, 2023; Yetim, 2014). Spor, aynı zamanda eğitimsel ve rehabilitatif rolü ile engelli bireyler için sıkça kullanılan bir tedavi aracıdır. Bu bağlamda, spor faaliyetleri, bireylerin doğal ortamlarında gelişimlerini destekleyerek sosyalleşme ve ifade güçlerini artırarak sosyal deneyim kazanmalarında kritik bir rol oynamaktadır (Çil & İlhan, 2023). Beden eğitimi ve spor öğretmenleri, spor faaliyetleri yoluyla engelli bireylerin eğitim ve rehabilitasyon sürecinde yer alacak ve onları topluma entegre edecek en önemli bileşenlerdir (İlhan & Arman, 2024).

Spor faaliyetlerinde sporcu ile antrenör arasındaki olumlu ilişki, bireyin performansını ve gelişimini artıracak önemli bir faktördür (Altıntaş et al., 2012). Bu noktada, bireylerin bu durumu farkındalıkla planlayacak ve yürütecek spor antrenörlerine ihtiyaçları vardır (Bühlmayer et al., 2017). Farkındalık, bireyin bir konuyu öğrendikten ve özümseedikten sonra o konuya duyarlılık göstermesi sürecidir (İlhan & Esentürk, 2014). Sporun engelli bireyler üzerindeki etkisi hakkında farkındalık düzeyini etkileyen en önemli faktörler sabır, anlayış, özveri, güven, empati ve sorumluluk duygusudur (İlhan & Esentürk, 2014; Jowett & Cockerill, 2002).

Engelli bireyleri Olimpiyatlara hazırlayan ve uzun süre boyunca yoğun bir şekilde çalışan antrenörler, eğitim ve iletişim açısından büyük bir sorumluluğa sahiptir (Special Olympics Türkiye, 2017). Antrenörler yüksek farkındalıkla çalıştıklarında, olumlu geri bildirimler alır ve bu da mesleklerini daha özverili bir şekilde icra etmelerine yol açar (İlhan & Arman, 2024). Aynı zamanda, son yıllarda Türkiye de dahil olmak üzere dünya genelinde engelli öğrencilerin normal okullarda eğitimi hızla yayılmaktadır (Schwab, 2020; Tekin-Iftar et al., 2021). Eğitim sistemindeki bu değişikliklerle birlikte, beden eğitimi öğretmenleri de dâhil olmak üzere tüm öğretmenler bu yeni sorumlulukla karşı karşıya kalmaktadır. Bu noktada, farkındalığı artırmak ve engelli bireylere mümkün olan en büyük desteği sağlamak için etkili değişkenlerin araştırılması çok önemlidir (İlhan & Arman, 2024). Engelli bireyler için sporun değeri ve gelişimlerine olan olumlu katkısı literatürde belirtilmiştir (Aitchison et al., 2022; Çevik & Kabasakal, 2013; Dinç, 2024; Reppermund and Trollor, 2016). Spor eğitmenleri, engelli bireylerin spor faaliyetlerine katılımında ve teşvik edilmesinde her zaman büyük öneme sahip olmuştur. Bu bağlamda, bu çalışma, birer spor eğiticisi adayı olan spor bilimleri fakültesinde okuyan öğrencilerin spor faaliyetlerinin engelli bireyler üzerindeki etkilerine ilişkin farkındalık düzeylerini ve bu düzeyleri etkileyen faktörleri araştırmak amacıyla yapılmıştır.

Amaç

Bu çalışma, engelli bireylerin spor faaliyetlerine katılımında ve teşvik edilmesinde spor eğiticilerinin kritik rolü bağlamında, birer spor eğiticisi adayı olan spor bilimleri fakültesinde okuyan

öğrencilerin spor faaliyetlerinin engelli bireyler üzerindeki etkisine ilişkin farkındalık düzeyleri ve etkileyen faktörleri incelemeyi amaçlamaktadır.

Yöntem

Araştırma modeli, araştırmanın evreni ve örnekleme, veri toplama araçları ve araştırmada kullanılan analizler bu başlık altında verilmiştir. Bu çalışma, 01.07.2024 tarih ve 06-768 sayılı Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Etik Kurulu kararı ile uygun bulunmuştur.

Araştırma modeli olarak nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel araştırma deseni kullanılmıştır. İlişkisel çalışmalar, diğer çalışmalara göre daha geniş bir örneklem grubunu içermekte, farklı yöntemler kullanmakta ve bireylerin görüşlerini betimlemeyi amaçlamaktadır (Büyüköztürk vd., 2024).

Çalışmanın evrenini, 2023-2024 akademik yılında Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nde okuyan öğrenciler oluşturmuştur. Örneklem grubu, araştırmaya gönüllü olarak katılan 200 öğrenciden oluşmaktadır. Bu öğrencilerin 118'i (%59.0) kadın ve 82'si (%41.0) erkektir. Yaş dağılımı, 90 (%45.0) öğrenci ≤ 20 yaş grubunda, 90 (%45.0) öğrenci 21-23 yaş grubunda ve 20 (%10.0) öğrenci ≥ 23 yaş grubundadır. Bölümlere göre dağılım ise şu şekildedir: 31 (%15.5) öğrenci egzersiz ve spor bilimleri bölümünden, 88 (%44.0) öğrenci spor antrenörlüğü bölümünden ve 81 (%40.5) öğrenci spor yöneticiliği bölümünden. Öğrencilerin aktif olarak spor yapma durumlarına ilişkin yanıtları 133 (%66.5) "Evet" ve 67 (%33.5) "Hayır" şeklindedir. Öğrencilerin engelli bir tanıdığı olup olmadığına ilişkin yanıtları 127 (%63.5) "Evet" ve 73 (%36.5) "Hayır" şeklindedir. Öğrencilerin engelli bireylerle spor yapma deneyimlerine ilişkin yanıtları ise 73 (%36.5) "Evet" ve 127 (%63.5) "Hayır" şeklindedir (Tablo 1).

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Bireylere Özgü Demografik Değişkenlerine İlişkin Bilgiler (N=200)

Gruplar	Frekans (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	118	59.0
Erkek	82	41.0
Yaş		
≤ 20	90	45.0
21-23	90	45.0
≥ 23	20	10.0
Bölüm		
Egzersiz ve Spor Bilimleri	31	15.5
Antrenörlük Eğitimi	88	44.0
Spor Yöneticiliği	81	40.5
Aktif Spor Yapma Durumu		
Evet	133	66.5
Hayır	67	33.5
Engelli Tanıdığı Olma Durumu		
Evet	127	63.5
Hayır	73	36.5
Engelli Bireylerle Spor Yapma Durumu		
Evet	73	36.5
Hayır	127	63.5

Tablo 1'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan bireylerin cinsiyet dağılımı 118 (%59.0) kadın ve 82 (%41.0) erkektir. Yaş açısından, 90 (%45.0) öğrenci ≤ 20 yaş grubunda, 90 (%45.0) öğrenci 21-23 yaş grubunda ve 20 (%10.0) öğrenci ≥ 23 yaş grubundadır. Araştırmaya katılan bireylerin bölümleri incelendiğinde, 31 (%15.5) öğrenci egzersiz ve spor bilimleri bölümünden, 88 (%44.0) öğrenci spor antrenörlüğü bölümünden ve 81 (%40.5) öğrenci spor yöneticiliği bölümünden olduğu görülmektedir.

Katılımcıların 133 (%66.5)'ü aktif olarak spor yapmaktadır, 127 (%63.5)'si engelli bir tanıdığına sahiptir ve 73 (%36.5)'ü engelli bireylerle spor yapma deneyimine sahiptir.

Araştırmada kullanılan veri toplama formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm, araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formunu içermektedir ve demografik özelliklere ilişkin altı soru bulunmaktadır. İkinci bölüm, İlhan ve Esentürk (2014) tarafından geliştirilen "Zihinsel Engelli Bireylerin Sportif Etkinliklerine Yönelik Farkındalık Ölçeği (ZEBSEYFÖ)"nü içermektedir. Bu ölçek, beşli Likert tipi bir ölçek olup 32 maddeden oluşmaktadır. Olumlu ifadeler için değerlendirme seçenekleri "tamamen katılıyorum", "katılıyorum", "kararsızım", "katılmıyorum" ve "hiç katılmıyorum" şeklindedir ve sırasıyla 5, 4, 3, 2 ve 1 olarak puanlanmaktadır. Olumsuz ifadeler ters puanlanmaktadır (1, 2, 3, 4 ve 5). Ölçme aracının geçerliliği içerik, yüzey ve yapı geçerliliği kullanılarak test edilmiştir. Yapı geçerliliği analiz sonuçları, ölçeğin 32 maddeden ve tek boyuttan oluştuğunu göstermiştir. Tek boyut, varyansın %75.083'ünü açıklamaktadır. Ölçeğin toplamı için Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0.989 olarak bulunmuştur. Ölçeğin geçerlilik çalışması kapsamında doğrulayıcı faktör analizi yapılmış ve keşfedici faktör analizi ile ortaya konulan yapı doğrulanmıştır. Geliştirilen ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik sonuçları incelendiğinde, tek faktörlü yapının kabul edilebilir ve güvenilir olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca, mevcut çalışmada güvenilirlik (α) katsayıları yeniden hesaplanmış ve ölçeğin toplamı için Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı $\alpha = .982$ olarak bulunmuştur.

Çalışmadan elde edilen veriler, bilgisayar ortamında IBM SPSS Statistics for Windows, Version 22.0 (SPSS Inc., Chicago, IL, USA) istatistik programı kullanılarak analiz edilmiştir. Katılımcı öğrencilerin özelliklerini ve ortalama puanlarını sunmak için frekans ve yüzde analizleri gibi tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. Ölçek puanlarını değerlendirmek için standart sapma kullanılmış ve araştırma değişkenlerinin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiştir (Tablo 2).

Bu metodolojik yaklaşım, araştırma değişkenlerinin kapsamlı bir şekilde incelenmesini sağlar ve spor bilimleri fakültesinde okuyan öğrencilerin spor faaliyetlerinin engelli bireyler üzerindeki etkisine ilişkin farkındalık düzeyleri hakkında güvenilir ve geçerli sonuçlar sunar.

Tablo 2. Normal Dağılım

	Basıklık	Çarpıklık
ZEBSEYFÖ Toplam	1.150	-0.946

İlgili literatüre göre, +1.5 ile -1.5 (Tabachnick & Fidell, 2013) veya +2.0 ile -2.0 (George & Mallery, 2010) aralığındaki basıklık ve çarpıklık değerleri normal dağılımın göstergesi olarak kabul edilmektedir. Araştırma değişkenlerinin normal dağılım gösterdiği bulunmuştur. Sonuç olarak, verilerin analizinde parametrik yöntemler uygulanmıştır. Araştırma katılımcılarının tanımlayıcı özelliklerine göre ölçek puanlarındaki farklılıklar bağımsız gruplar t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılarak incelenmiştir.

Bulgular

Spor bilimleri fakültesinde okuyan öğrencilerin spor faaliyetlerinin engelli bireyler üzerindeki etkisine ilişkin farkındalık düzeylerini incelemek amacıyla yapılan bu çalışmada elde edilen bulgular bu bölümde sunulmaktadır.

Araştırmaya katılan bireylerin ZEBSEYFÖ puanlarına ilişkin aritmetik ortalama, standart sapma ve minimum-maksimum düzeyler Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. ZEBSEYFÖ Puan Ortalamaları

	N	Ort	Ss	Min.	Max.	Basıklık	Çarpıklık	Alfa
ZEBSEYFÖ Toplam	200	133.195	19.869	44.000	160.000	1.150	-0.946	0.943

Tablo 3'te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan bireylerin toplam ZEBSEYFÖ puan ortalaması 133.195±19.869 (min. = 44; max. = 160) olarak bulunmuştur.

Araştırmaya katılan bireylerin tanımlayıcı özelliklerine göre toplam ZEBSEYFÖ puanlarındaki farklılaşma durumu Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. ZEBSEYFÖ Puanlarının Tanımlayıcı Özelliklere Göre Farklılaşma Durumu

Demografik Özellikler	n	ZEBSEYFÖ Toplam
Cinsiyet		Ort ± Ss
Kadın	118	136.102±20.291
Erkek	82	129.012±18.579
t=		2.515
p=		0.013
Yaş		Ort ± Ss
≤20	90	133.878±18.298
21-23	90	132.289±21.797
≥23	20	134.200±18.272
F=		0.171
p=		0.843
Bölüm		Ort ± Ss
Egzersiz ve spor bölümü	31	137.161±12.954
Antrenörlük	88	132.159±21.830
Spor yöneticiliği	81	132.803±19.835
F=		0.751
p=		0.473
Aktif Spor Yapma Durumu		Ort ± Ss
Evet	133	132.556±20.027
Hayır	67	134.463±19.640
t=		-0.639
p=		0.523
Engeli Tanıdığı Olma Durumu		Ort ± Ss
Evet	127	131.937±19.323
Hayır	73	135.384±20.739
t=		-1.182
p=		0.239
Engelli Bireylerle Spor Yapma Durumu		Ort ± Ss
Evet	73	132.959±19.187
Hayır	127	133.331±20.325
t=		-0.127
p=		0.899

F: ANOVA Testi; t: Bağımsız Gruplar T-Testi; p<0,05

Araştırmaya katılan bireylerin toplam ZEBSEYFÖ puanları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermiştir (t(198)=2.515; p=0.013<0.05). Kadınların puanları ($\bar{x}$ =136.102) erkeklerin puanlarından ($\bar{x}$ =129.012) daha yüksektir.

Toplam ZEBSEYFÖ puanlarının yaş, bölüm, aktif spor yapma durumu, engelli tanıdığı olma durumu ve engelli bireylerle spor yapma durumu açısından anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur ($p>.05$) (Tablo 4).

Tartışma

Spor bilimleri fakültesinde okuyan öğrencilerin spor faaliyetlerinin engelli bireyler üzerindeki etkisine ilişkin farkındalık düzeylerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada elde edilen bulguların konu ile ilgili literatür eşliğinde yorumlarına bu bölümde yer verilmektedir.

Çalışmadaki bulgulara göre, öğrencilerin cinsiyet değişkeni incelendiğinde, literatürdeki bazı çalışmalara ters düşen bir şekilde, kadın öğrencilerin toplam ZEBSEYFÖ puanlarının erkek öğrencilerden anlamlı derecede yüksek olduğu ve kadın öğrencilerin daha yüksek puanlara sahip olduğu sonucuna varılmıştır ($p>.05$) (Atasoy & Pekel, 202; Kırımoğlu et al., 2017; Turhal et al., 2022). Bu çalışmanın sonucu, 2016 yılında Kırımoğlu ve ark. tarafından beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının farkındalık düzeylerini ölçmek amacıyla yapılan çalışmanın sonucuna benzerlik göstermektedir (Kırımoğlu et al., 2016). Benzer şekilde, 2021 yılında Altınışık ve ark. tarafından spor yöneticisi adaylarının farkındalık düzeylerini ölçmek amacıyla yapılan çalışmanın sonucu ile tutarlıdır. Cinsiyet, bireylerin tutum ve farkındalıklarında önemli bir faktördür (Yılmaz et al., 2024). Bu durum, kadınların erkeklere göre daha olumlu tutumlara sahip olmaları, koruyucu ve şefkatli olmaları, annelik içgüdülerine sahip olmaları ve sosyal rol beklentileri hakkında daha yüksek farkındalığa sahip olmaları ile açıklanabilir.

Araştırmaya katılan bireylerin yaş grubu incelendiğinde, tüm yaş gruplarının farkındalık düzeylerinin birbirine benzer olduğu belirlenmiştir ($p>.05$). Bu bulgu, Çar ve ark. (2019), Mergan (2022) ve Yıldırım ve Yüksel (2022) tarafından farklı çalışma grupları ile yapılan ve engelli bireylerin spor faaliyetlerine katılımının etkisi hakkındaki farkındalık düzeylerini inceleyen bazı çalışmalarla tutarlıdır. Elde edilen sonuç, yaş gruplarının birbirine yakın olması ve fakültede okuyan öğrencilerin eğitim farkındalık düzeylerinin benzer olması ile açıklanabilir.

Araştırmada öğrencilerin öğrenim gördüğü bölümlere göre farkındalık düzeyleri incelendiğinde, antenörlük, spor yöneticiliği, egzersiz ve spor bölümlerindeki öğrencilerin farkındalık düzeylerinin birbirine benzer olduğu sonucuna varılmıştır ($p>.05$). Bu çalışmayla tutarlı olarak, Yılmaz ve ark. (2024) tarafından yapılan ve öğretmen adaylarının engelli bireyler üzerindeki sporun etkisine yönelik farkındalık ve tutumlarını inceleyen çalışmada, öğrencilerin bölümlerinin anlamlı bir farklılık yaratmadığı bildirilmiştir. Öğrencilerin fakültedeki temel eğitimlerinin aynı olması ve hepsinin gelecekteki eğitimciler olması bu sonucu açıklayabilir. Literatürde bu durumu destekleyen başka çalışmalar da bulunmaktadır (Çiriş & Uyar, 2023; Dursun et al., 2019; Karataş, 2020).

Çalışmanın sonunda elde edilen bir diğer bulgu, bireylerin aktif spor yapma durumunun farkındalık düzeylerini etkilemediğidir ($p>.05$). Bu sonucun aksine, Atasoy ve Pekel (2021), yaptığı araştırma sonucunda, sporla ilgilenen ebeveynlerin daha yüksek farkındalık düzeylerine sahip olduğunu bildirmiştir. Benzer şekilde, öğretmenlerle yapılan bir çalışmada, Keleş ve ark. (2021), aktif olarak spor yapan öğretmenlerin farkındalık düzeylerinin anlamlı derecede yüksek olduğunu bildirmiştir. Literatürde, mevcut çalışmanın sonuçlarına benzer bulgular da bulunmaktadır (Çar et al., 2019; Kemeç et al., 2018; Polatcanlı, 2016; Yıldırım & Yüksel, 2022).

Çalışmanın sonunda, engelli bir tanıdığı olma durumunun farkındalık düzeylerini etkilemediği belirlenmiştir ($p>.05$). Bu durum ile günümüzde, engelli bireylere yönelik yardım kampanyalarının, kamu spotlarının ve sosyal medya etkileşimlerinin artması ve bireylerin eğitim düzeylerinin yükselmesi ile tüm bireylerin farkındalık düzeylerinin arttığı düşünülebilir. Literatürde bu sonucu destekleyen bazı

çalışmalar bulunmaktadır (Atasoy & Pekel, 2021; Dursun et al., 2019; Kemeç et al., 2018; Kırımoğlu et al., 2016).

Çalışmada elde edilen son bulgu, engelli bireylerle spor yapma deneyiminin farkındalık üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığıdır ($p>.05$). Bu bulgunun aksine, Gülünay ve ark. (2019) tarafından yapılan çalışmada, engelli bireylerle spor yapanların daha yüksek puanlara sahip olduğu bildirilmiştir. Özcan ve Özer (2018) tarafından yapılan başka bir çalışmada, engelli bireylerle çalışan katılımcıların daha yüksek puanlar aldığı belirlenmiştir. Bu durum, çalışmaya katılan bireylerin, engelli bireylerle spor yapma deneyimleri olmasa bile yüksek düzeyde duyarlılığa sahip olduklarını düşündürülebilir.

Sonuç

Spor bilimleri fakültesinde okuyan öğrencilerin spor faaliyetlerinin engelli bireyler üzerindeki etkisine ilişkin farkındalık düzeylerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada elde edilen temel sonuçlar bu bölümde yer almaktadır. Bulgular, katılımcıların cinsiyet, yaş grubu, bölüm, aktif spor yapma durumu, engelli tanıdığı olma durumu ve engelli bireylerle spor yapma durumu açısından benzer dağılımlar sergilediğini ortaya koymuştur ($p>.05$). Bulgular, katılımcıların yüksek toplam ZEBSEYFÖ puanının, engelli bireylerin yaşamlarında spor faaliyetlerinin rolü hakkında daha yüksek bir farkındalık düzeyi ile ilişkili olduğunu göstermiştir ($x=133.195$). Ayrıca, kadın katılımcıların farkındalık düzeylerinin erkek katılımcılara göre anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir ($p>.05$). Bununla birlikte, yaş, bölüm, aktif spor yapma durumu, engelli tanıdığı olma durumu ve engelli bireylerle spor yapma durumu açısından farkındalık düzeylerinde anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($p>.05$).

Öneriler

Bu çalışma, spor bilimleri fakültesinde okuyan öğrencilerin spor faaliyetlerinin engelli bireyler üzerindeki etkisine ilişkin farkındalık düzeyleri konusundaki mevcut literatüre katkı sağlamaktadır. Kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre daha yüksek farkındalık düzeylerine sahip olduğu bulgusu, cinsiyet ve empati arasındaki ilişki üzerine yapılan tartışmaları desteklemektedir. Ayrıca, yaş ve spor deneyimi gibi değişkenler arasında belirgin farkların olmaması, farkındalık artışının eğitim fırsatları ve sosyal çevrelerle daha yakından ilişkili olabileceğini göstermektedir. Bu durum, spor bilimleri fakültelerinin müfredatına farkındalık artırıcı girişimlerin entegrasyonunun gerekliliğini pekiştirmektedir.

Çalışma, spor bilimleri fakültesinde okuyan öğrencilerin spor faaliyetlerinin engelli bireyler üzerindeki etkisine ilişkin farkındalık düzeylerini artırıcı faaliyetlerin ve projelerin genişletilmesi gerekliliğini vurgulamaktadır. Spor faaliyetlerinin engelli bireylerin sosyal entegrasyonundaki rolü göz önüne alındığında, öğrencilerin bu alanda daha bilinçli bir şekilde yer almalarını teşvik etmek zorunludur. Kadın öğrenciler arasında gözlemlenen yüksek farkındalık düzeylerinin, diğerlerine rol model olacak projelerle değerlendirilmesi önemlidir. Engelli bireylerle daha fazla etkileşimi kolaylaştıran uygulamalı derslerin eğitim programlarına dâhil edilmesi, farkındalık düzeylerini artırmak için etkili bir strateji olabilir.

Beyan ve Açıklamalar

- 1. Araştırmacıların katkı oranı beyanı:** Canan Sayın Temur, araştırmanın kavramsallaştırılması, yürütülmesi ve makalenin yazımından sorumludur.
 - 2. Çıkar çatışması:** Herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.
 - 3. Etik Raporu:** Bu çalışma, Helsinki Bildirgesi İlkelerine uygun olarak gerçekleştirilmiş ve Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır (Karar numarası: 06-768 ve tarih: 01.07.2024).
 - 4. Araştırmanın Modeli:** Bu çalışma, değişkenler arasındaki ilişkileri daha büyük bir örneklem grubu içinde incelemek için yaygın olarak kullanılan ilişkisel araştırma deseni ile yürütülmüştür (Büyüköztürk et al., 2024). İlişkisel çalışmalar, çeşitli veri toplama yöntemleri kullanarak bireylerin görüşlerini tanımlamayı amaçlar. Bu çalışmada iki bölümlü bir veri toplama formu kullanılmıştır. İlk bölüm, araştırmacılar tarafından hazırlanan ve altı demografik soruyu içeren kişisel bilgi formundan oluşmaktadır. İkinci bölüm, İlhan ve Esentürk (2014) tarafından geliştirilen "Zihinsel Engelli Bireylerin Sportif Etkinliklerine Yönelik Farkındalık Ölçeği (ZEBSEYFÖ)"nü içermektedir. Bu beşli Likert tipi ölçek, 32 maddeden oluşmaktadır ve olumlu ifadeler için "tamamen katılıyorum" (5) ile "hiç katılmıyorum" (1) arasında değişen yanıt seçenekleri bulunmaktadır. Olumsuz ifadeler ters puanlanmıştır.
- Ölçme aracının geçerliliği içerik, yüzey ve yapı geçerliliği ile değerlendirilmiştir. Yapı geçerliliği analizi, ölçeğin tek faktörlü bir yapıya sahip olduğunu ve varyansın %75.083'ünü açıkladığını doğrulamıştır. Güvenilirlik analizleri, toplam ölçek için yüksek iç tutarlılık göstermiştir ve Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0.989 olarak bulunmuştur. Doğrulayıcı faktör analizi, keşfedici faktör analizi ile belirlenen faktör yapısını doğrulamıştır. Mevcut çalışmada güvenilirlik katsayısı yeniden hesaplanmış ve ölçeğin güvenilirliği $\alpha = .982$ olarak bulunmuştur.
- Toplanan veriler, IBM SPSS Statistics for Windows, Version 22.0 (SPSS Inc., Chicago, IL, USA) kullanılarak analiz edilmiştir. Katılımcıların özelliklerini ve ortalama puanlarını özetlemek için frekans ve yüzde analizleri gibi tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. Ölçek puanlarını değerlendirmek için standart sapma kullanılmış ve verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiştir.
- Bu metodolojik yaklaşım, araştırma değişkenlerinin kapsamlı bir şekilde incelenmesini sağlar ve spor bilimleri fakültesinde okuyan öğrencilerin spor faaliyetlerinin engelli bireyler üzerindeki etkisine ilişkin farkındalık düzeyleri hakkında güvenilir ve geçerli sonuçlar sunar.

References

- Aitchison, B., Rushton, A. B., Martin, P., Barr, M., Soundy, A., & Heneghan, N. R. (2022). The experiences and perceived health benefits of individuals with a disability participating in sport: A systematic review and narrative synthesis. *Disability and Health Journal*, 15(1), 101164.
- Altınışık, Ü., İlhan, E. L., & Kurtipek, S. (2021). Zihinsel engelli bireylerde sporun etkilerine yönelik farkındalık: Spor yöneticisi adayları üzerine bir araştırma. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(2), 79–90.
- Altıntaş, A., Çetinkalp, Z., & Aşçı, H. (2012). Antrenör-sporcu ilişkisinin değerlendirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*, 23(3), 119–128.
- Atasoy, T., & Pekel, A. (2021). Zihinsel engelli çocuğa sahip ailelerin sporun etkilerine yönelik farkındalık düzeylerinin incelenmesi. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(2), 96–107.
- Bühlmayer, L., Birrer, D., Röthlin, P., Faude, O., & Donath, L. (2017). Effects of mindfulness practice on performance-relevant parameters and performance outcomes in sports: A meta-analytical review. *Sports Medicine*, 47(11), 2309–2321.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2024). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (35. baskı). Pegem A.
- Çar, B., Yarayan, Y. E., İlhan, E. L., & Güzel, N. A. (2019). Zihinsel yetersizliği olan bireylerde sporun etkilerine yönelik farkındalık: Fizyoterapist adaylarına yönelik bir araştırma. *Journal of Physical Education & Sports Science/Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(3), 267-273.
- Çevik, O., & Kabasakal, K. (2013). Spor etkinliklerinin, engelli bireylerin toplumsal uyumuna ve sporla sosyalleşmelerine etkisinin incelenmesi. *International Journal of Social and Economic Sciences*, 3(2), 74–83.
- Çil, H., & İlhan, E. L. (2023). Bedensel engelli sporcu ve sedanter bireylerin normal gelişim gösteren bireylere karşı tutumları: Tersine bir yaklaşım. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(4), 1473–1484.
- Çiriş, V., & Uyar, M. B. (2023). Öğretmen adaylarının zihinsel engelli bireylerde sporun etkilerine yönelik farkındalıklarının farklı değişkenler açısından incelenmesi (Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Örneği). *International Journal of Eurasia Social Sciences/Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(52), 573-587.
- Dinç, A. (2024). Engelli bireylerin sportif etkinliklere katılımında erişilebilirlik sorunları. İçinde Ö. Karataş & R. Bayer (Ed.), *Spor bilimlerinde yenilikçi çalışmalar-3*. Duvar Yayınları.
- Dursun, M., Güler, B., & Bozkurt, T. M. (2019). Öğretmen adaylarının zihinsel engelli bireylerin sportif etkinliklere katılımına ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(3), 202–209.
- Frontera, W. R. (2014). The World Health Organization disability action plan. *American Journal of Physical Medicine & Rehabilitation*, 93, 737. <https://doi.org/10.1097/PHM.0000000000000183>

George, D., & Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference, 17.0 update* (10a ed.). Pearson.

Gülünay, Y. İ., Kayışoğlu, N., & İlhan, L. (2019). Beden eğitimi öğretmeni adaylarının zihinsel engelli çocuklara yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(2), 626–639.

İlhan, E. L., & Esentürk, O. K. (2014). Zihinsel engelli bireylerde sporun etkilerine yönelik farkındalık ölçeği (ZEBSEYFÖ) geliştirme çalışması. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(1), 19–36.

İlhan, E. L., & Arman, N. (2024). Antrenörlerin zihinsel yetersizliği olan bireylerde sporun etkilerine yönelik farkındalık düzeyleri. *Herkes için Spor ve Rekreasyon Dergisi*, 6(1), 16–22.

Jowett, S., & Cockerill, I. M. (2002). Incompatibility in the coach-athlete relationship. *Solutions in Sport Psychology*, 16–31.

Karataş, Z. (2020). Sosyal hizmet ve ilahiyat lisans programı öğrencilerinin engelli bireylere ilişkin tutumları. *Tıbbi Sosyal Hizmet Dergisi*, (15), 65–79.

Keleş, S. (2021). *Millî Eğitim Bakanlığı'nda görev yapan öğretmenlerin zihinsel engelli bireylerde sporun etkilerine yönelik farkındalık düzeylerinin incelenmesi: Adıyaman/Çelikhan örneği*. (Yüksek lisans tezi). Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İnönü Üniversitesi.

Kemeç, D., Tekkurşun Demir, G., & Koç, S. (2018). Doktor adaylarının zihinsel yetersizliği olan bireylerde sporun etkilerine yönelik farkındalıkları. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(4), 153–168.

Kırımoğlu, H., Dalli, M., Yılmaz, A., & Say, M. (2017). Öğretmen adaylarının zihinsel engelli bireylerin sportif etkinliklerine yönelik tutum düzeylerinin incelenmesi (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi örneği). *Journal of Human Sciences*, 14(4), 3116–3125.

Kırımoğlu, H., Esentürk, O., İlhan, E. L., Yılmaz, A., & Kaynak, K. (2016). İlköğretim, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi öğretmenleri ile beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının zihinsel engelli bireylerin fiziksel egzersize katılımlarının etkilerine yönelik farkındalık düzeylerinin incelenmesi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(4), 231–244.

Mergan, B. (2022). *Engellilerde beden eğitimi ve spor eğitimi bölümü öğrencilerinin zihinsel engelli bireylerin sportif etkinliklere katılımına ilişkin farkındalık düzeylerinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İnönü Üniversitesi.

Özcan, G. H., & Özer, D. (2018). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin zihinsel engelli çocuklara yönelik tutumlarını etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Journal of Health and Sport Sciences*, 1(1), 39–51.

Polatcanlı, F. (2016). *Millî Eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde görev yapan öğretmenler ile üniversite öğrencilerinin zihinsel engelli bireylerde sporun etkilerine yönelik farkındalık düzeylerinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi.

Reppermund, S., & Trollor, J. N. (2016). Successful ageing for people with an intellectual disability. *Current Opinion in Psychiatry*, 29(2), 149–154.

Schwab, S. (2020). *Inclusive and special education in Europe*. Oxford University Press.

Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Pearson.

Tekin-Iftar, E., Jimenez, B. A., & Degirmenci, H. D. (2021). A tale of two countries: An international perspective on non-traditional special education. *Rural Special Education Quarterly*, 40(2), 85–94. <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/8756870520982297>

Turhal, S. N., Harmancı Başkut, Y., Altınışik, Ü., & İlhan, L. (2022). Zihinsel yetersizliği olan bireylerin ebeveynlerinin sporun etkilerine yönelik farkındalık düzeyleri. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(2), 194–206.

Ulutaşdemir, N. (2007). Engelli çocukların eğitimi. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 2(5), 119–130.

World Health Organization. (2021). *Draft WHO global disability action plan 2014–2021: Better health for all people with disabilities*. World Health Organization.

Yetim, A. A. (2014, May). Engelliler sporuna sosyolojik yaklaşım. In *2nd International Physical Education and Sports Congress for the Disabled*. https://apbs.mersin.edu.tr/files/fethiarslan/Publications_006.pdf#page=20

Yıldırım, A., & Yüksel, M. F. (2022). Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının zihinsel engelli bireylerde sporun etkilerine yönelik tutum ve farkındalık düzeylerinin belirlenmesi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 115–126.

Yılmaz, S. H., Yılmaz, B. H., & Erer, H. (2024). Zihinsel engelli bireylerde sporun etkilerine yönelik tutum ve farkındalık: Spor bilimleri fakültesi öğrencileri üzerine bir araştırma. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 33(1), 160–173. <https://doi.org/10.35379/cusosbil.1398496>